

УДК 336.22:338.124.4(477)

JEL Classification: H21, H30, E62, G01

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2025-4.100.02>

Радміла Підлипна, д. е. н., професор,

<https://orcid.org/0000-0001-6886-5834>

Леся Робакова, к. е. н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0003-4066-1076>

Дмитро Лупей, бакалавр,

<https://orcid.org/0009-0006-7254-6004>

Ужгородський торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Ужгород

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В ЕПОХУ КРИЗИ

Анотація

Актуальність. Стаття присвячена дослідженню трансформації фіскальної політики України в умовах повномасштабної війни та запровадження воєнного стану.

Мета дослідження полягає у визначенні цілей, завдань, аналізі трансформації фіскальної політики України в умовах воєнного стану.

Методологія. Під час дослідження застосовано комплекс загальнонаукових теоретичних методів, зокрема: аналіз – для детального опрацювання положень та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану; синтез – з метою формування цілісного бачення змін у податковому регулюванні; індукцію та дедукцію – для обґрунтування теоретичних висновків; порівняння – з метою зіставлення попередніх і чинних норм податкового законодавства; узагальнення та абстрагування – для систематизації наукових підходів і виокремлення ключових характеристик досліджуваного правового явища; системний метод – для комплексного аналізу особливостей оподаткування в умовах воєнного стану.

Результати. У статті обґрунтовано, що стратегічні завдання фіскальної політики полягають у забезпеченні макроекономічної стабільності, соціального захисту населення, фінансуванні сектору безпеки та довгострокового сталого розвитку економіки. Проаналізовано ключові етапи адаптації податкової системи: період радикальної лібералізації як механізм підтримки бізнесу та економічної активності в умовах критичних воєнних втрат, а також етап фіскальної консолідації, який передбачав повернення до повноцінного оподаткування та документальних перевірок, необхідних для фінансування оборони та забезпечення суверенітету країни. Особливу увагу приділено посиленню фіскальної спроможності держави через підвищення ставки військового збору. Аналізуються ефекти цих заходів на реальний сектор економіки, зокрема збереження робочих місць, релокацію підприємств та підтримку критичної інфраструктури. Особлива увага приділена проблематиці

адміністрування податків і цифровізації контролю. Підкреслено, що ефективність фіскальної політики визначається не лише рівнем ставок, а й прозорістю та якістю адміністрування. Узагальнені наукові підходи до формування стратегічних і тактичних цілей фіскальної політики в умовах криз визначає роль держави у балансуванні між короткостроковими потребами та довгостроковим розвитком, а також окреслює напрями підвищення ефективності фінансового управління в умовах обмежених ресурсів.

Практичне значення. Результати досліджень мають практичне значення для органів фінансового управління, суб'єктів господарювання, науковців.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження доцільно зосередити на аналізі ефективності фіскальної політики в умовах воєнного стану та відновлення. Ключовими напрямами є вплив податкових змін на бізнес і бюджет, цифровізація адміністрування та оцінка інструментів мобілізації ресурсів (зокрема військового збору).

Ключові слова: фіскальна політика, війна, податкова лібералізація, фіскалізація, економічна стабільність, соціальний захист, адміністрування податків, цифровізація.

Кількість джерел: 14.

Radmila Pidlypna, Doctor of Economic Science,

Associate Professor,

<https://orcid.org/0000-0001-6886-5834>

Lesya Rybakova, Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor,

<https://orcid.org/0000-0003-4066-1076>

Dmytro Lupei, Bachelor's degree student,

<https://orcid.org/0009-0006-7254-6004>

Uzhhorod Trade and Economic Institute of the SUTE, Uzhhorod

FISCAL POLICY OF UKRAINE IN TIMES OF CRISIS

Summary

The article examines the transformation of Ukraine's fiscal policy under the conditions of a full-scale war and the introduction of martial law. It substantiates that the strategic objectives of fiscal policy include ensuring macroeconomic stability, providing social protection for the population, financing the security and defense sector, and promoting long-term sustainable economic development.

The key stages of tax system adaptation are analyzed, including the period of radical liberalization as a mechanism to support business and economic activity amid significant wartime losses, as well as the stage of fiscal consolidation, which involved the restoration of full taxation and documentary audits necessary for financing defense expenditures and safeguarding national sovereignty. Particular attention is paid to

strengthening the state's fiscal capacity through an increase in the military levy rate, which contributed to higher budget revenues in 2025.

Special emphasis is placed on tax administration and the digitalization of fiscal control, particularly the functioning of the tax invoice monitoring system, where technical shortcomings create additional challenges for compliant businesses. It is emphasized that the effectiveness of fiscal policy depends not only on the level of tax rates but also on transparency and the quality of administration.

The study generalizes scientific approaches to the formation of strategic and tactical fiscal policy objectives in times of crisis, defines the role of the state in balancing short-term needs with long-term development priorities, and outlines directions for improving public financial management under conditions of limited resources. The research is based on the analysis of legislative acts, statistical data, and academic publications, making it valuable for scholars, financial management practitioners, and policymakers interested in strengthening Ukraine's economic resilience.

The further effectiveness of fiscal policy depends not only on tax rates but also on the quality of administration, transparency of procedures, and the development of trust between the state and business. The necessity of combining fiscal consolidation with institutional reforms to ensure sustainable post-war development of Ukraine is substantiated.

Keywords: fiscal policy, war, tax liberalization, fiscalization, economic stability, social protection, tax administration, digitalization.

Number of sources: 14.

Актуальність дослідження та постановка проблеми.

Європейський вектор розвитку України визначає основні напрями трансформації державної політики у соціальній та економічній сферах. Орієнтація на адаптацію до стандартів Європейського Союзу передбачає комплексні зміни, спрямовані на підвищення рівня життя населення та його добробуту, модернізацію економіки та досягнення довгострокової макроекономічної стабільності. Реалізація цих завдань виступає стратегічним пріоритетом держави та формує основу для сталого розвитку країни.

Водночас, повномасштабна збройна агресія проти України та запровадження воєнного стану, який триває вже чотири роки, істотно змінили умови функціонування національної економіки та фінансової системи. В умовах воєнного часу відбувається стрімке зростання масштабів фінансової діяльності держави, посилюється навантаження на бюджетну систему, ускладнюються фінансово-економічні зв'язки між суб'єктами господарювання, а також зростає потреба у мобілізації фінансових ресурсів для забезпечення обороноздатності країни та соціального захисту

населення. За таких обставин роль фіскальної політики держави суттєво зростає.

Формулювання цілей статті й аргументування актуальності поставленого завдання. З огляду на значну актуальність теми дослідження, його мета полягає у визначенні цілей, завдань, аналізі трансформації фіскальної політики України в умовах воєнного стану.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити низку завдань: розкрити теоретичні засади формування фіскальної політики та її цілі в умовах воєнного стану; проаналізувати етапи трансформації податкової системи України у 2022–2025 роках; оцінити вплив змін податкового законодавства; визначити проблеми податкового адміністрування та обґрунтувати напрями підвищення ефективності фіскальної політики в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фіскальної політики в умовах трансформації національної економіки, її адаптації до європейських стандартів і функціонування в період воєнного стану перебуває в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Чугунов І. і Макогон В. наголошують, що бюджетно-податкова політика в умовах невизначеності має бути гнучкою та адаптивною, спрямованою на підтримку макроекономічної стабільності, забезпечення збалансованості бюджету та стимулювання економічного розвитку [14].

Бондарук Т. Г. зазначає, що фіскальна політика в умовах воєнного стану виступає важливим інструментом підтримки економічного розвитку територій, оскільки спрямована на забезпечення фінансової стійкості бюджетної системи, підтримку місцевих громад і відновлення економічної активності [2].

Біленко О. В. і Савченко С. О. здійснили ґрунтовний аналіз сучасних трансформацій податкової політики України, реалізованих з метою її адаптації до умов повномасштабної війни, зокрема в частині змін механізмів адміністрування та фіскального регулювання [1].

Скорик М. О. та Брухаль В. Р. описали основні податкові стимули, що запропонувала держава для бізнесу в умовах воєнного стану з метою забезпечення підтримки функціонування бізнесу й економіки держави загалом. Автрами проаналізовано, яким чином держава пристосувала податкове навантаження до воєнних умов і які зміни були внесені до податкового законодавства для бізнесу в умовах війни [11].

Ходжаян А. та Шеїн О. особливу увагу приділили напрямам модернізації державної фіскальної політики, удосконаленню податкового адміністрування, підвищенню ефективності формування доходів бюджету та їх ролі у зміцненні економічної безпеки держави в межах реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року [13].

Водночас, попри наявність значної кількості наукових напрацювань, окремі аспекти формування та реалізації фіскальної політики в умовах воєнного стану та повоєнної трансформації економіки залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого наукового осмислення питання збалансування фіскальної стійкості та стимулювання економічного відновлення, гармонізації податкового законодавства з європейськими стандартами та забезпечення справедливого розподілу податкового навантаження між секторами економіки. Це зумовлює актуальність подальших досліджень у зазначеному напрямі.

Виклад основного матеріалу. Фіскальна політика є одним із ключових інструментів впливу на формування та перерозподіл фінансових ресурсів між усіма суб'єктами економіки, а також важливим чинником забезпечення стабільності й ефективності державних фінансів у кризових умовах. Головною метою фіскальної політики є забезпечення макроекономічної стабільності, економічного зростання та соціального добробуту нації [2].

Специфіку формування фіскальної політики в періоди збройного протистояння та відновлення після нього висвітлили в своїй науковій праці Луніна І. О., Білоусова О. С., Фролова Н. Б. Авторки наголосили на ключовій ролі економічної диверсифікації

та раціонального залучення локального потенціалу як чинників зміцнення економічної стабільності й довгострокового розвитку регіонів [3].

Практично щороку в процесі ухвалення бюджетів різних рівнів відбувається коригування чинного законодавства у сфері оподаткування економічних суб'єктів та механізмів мобілізації фінансових ресурсів для забезпечення виконання органами державної влади покладених на них функцій. Внаслідок цього зазнають змін тактичні цілі фіскальної політики, а також переглядаються пріоритети державної підтримки окремих галузей економіки та діяльності конкретних суб'єктів господарювання.

Більшість науковців трактують цілі фіскальної політики через призму економічного розвитку, зокрема як інструмент зниження безробіття та досягнення повної зайнятості, забезпечення сталого економічного зростання й макроекономічної стабільності, формування неінфляційного ВВП, стримування інфляційних процесів, пом'якшення негативного впливу економічних циклів, а також підвищення загальної ефективності функціонування економіки тощо.

Слатвінська М. О. запропонувала поділ цілей фіскальної політики на дві групи: стратегічні та тактичні. До них віднесла фіскальне регулювання соціально-економічного розвитку, підвищення конкурентоздатності економіки та добробуту населення, макроекономічну стабільність, підвищення дієвості та адаптивності фіскальної політики. У межах кожної з цих груп авторка виокремила цілі другого порядку [12].

Тактичні цілі забезпечують фінансову стійкість економіки та її окремих секторів до викликів, зумовлених зовнішніми й внутрішніми факторами, та спрямовані на досягнення необхідних макрофінансових показників на поточний період, що відображають виконання завдань щодо подолання дисбалансів бюджетів і диспропорцій у самій фінансовій системі [6].

Тактичні цілі фіскальної політики з урахуванням сучасних економічних викликів спрямовані на вирішення комплексу взаємопов'язаних завдань, поданих нижче.

1. Економічна стабільність. Забезпечення ліквідності фінансових ринків, підтримка стратегічних галузей економіки, об'єктів критичної інфраструктури й адаптація податкової та бюджетної політики до змін як внутрішніх економічних умов, так і до зовнішніх.

2. Фінансова стабільність. Підтримка функціонування бюджетної системи, максимізація надходжень до державного бюджету, постійний перегляд державних видатків залежно від динаміки воєнних дій, оптимізація управління державними запозиченнями та зовнішніми фінансовими потоками.

3. Соціальна стабільність. Збереження соціальних виплат і підтримки вразливих верст населення, пенсійних виплат і допомоги постраждалим від війни, посилення соціальної системи загалом.

4. Підтримка обороноздатності. Забезпечення стабільного фінансування сектору безпеки й оборони, підтримка оборонно-промислового комплексу, фінансування заходів з відновлення військової інфраструктури, а також ефективний перерозподіл бюджетних ресурсів з урахуванням пріоритетів воєнного часу.

5. Податкова ефективність. Стимулювання малого та середнього бізнесу через податкові пільги та субсидії, застосування тимчасових податкових преференцій або підвищеного оподаткування певних секторів.

6. Розвиток інфраструктури. Підтримка критичної інфраструктури та життєзабезпечення територіальних громад, покращення якості життя та розвиток людському капіталу, розвиток території.

7. Стабілізація економічної ситуації. Мінімізація негативних наслідків економічних шоків, підтримка платоспроможності суб'єктів господарювання та населення, а також використання тимчасових бюджетно-податкових заходів для стабілізації економіки в умовах війни та післявоєнного відновлення.

8. Інтеграція до ЄС. Адаптація податкової та бюджетної політики до норм та стандартів Європейського Союзу, підвищення прозорості управління державними фінансами, а також наближення національної податкової системи до вимог єдиного ринку ЄС.

Ці завдання відображають стратегічну необхідність балансувати між короткостроковими потребами у кризовий період і довгостроковим сталим розвитком України. Зазначені завдання набули практичного значення в умовах різкого погіршення макроекономічної та фінансової ситуації.

Повномасштабне вторгнення РФ стало безпрецедентним викликом для фінансової системи України загалом і фіскальної політики зокрема. У перші місяці війни з 01 квітня 2022 року держава свідомо пішла на радикальну лібералізацію податкового законодавства, запровадивши так званий «податковий офшор» (єдиний податок 2%, мораторій на перевірки) задля збереження бізнесу. Однак затяжний характер воєнних дій та зростання дефіциту держбюджету, який у 2023-2024 роках сягнув критичних позначок, змусили уряд змінити вектор на жорстку фіскалізацію. Цей розворот, який закріплений Законом № 3219-IX від 30.06.2023 р. і набрав чинності 1 серпня 2023 р., створив нову реальність для підприємців, де необхідність фінансування оборони вступає в конфлікт з можливостями виснаженого економічного сектору [8].

Загалом, за час воєнних дій в адаптивній трансформації фіскальної політики можна виділити наступні етапи.

1. Феномен податкової лібералізації: механізм економічної стійкості (2022–2023 рр.). Початковий етап адаптації податкової системи до умов воєнного стану (березень 2022 – червень 2023 р.) можна охарактеризувати як період «фіскальної дерегуляції». Прийняття Закону України № 2120-IX, який запровадив можливість переходу великого та середнього бізнесу на спрощену систему оподаткування за ставкою 2%, стало безпрецедентним кроком [10]. З макроекономічної точки зору це рішення виконало функцію амортизатора. В умовах розриву логістичних ланцюгів і втрати активів вивільнені обігові кошти (різниця між стандартною ставкою ПДВ 20% + податок на прибуток 18% та пільговою ставкою 2%) дозволили підприємствам:

- а) зберегти фонд оплати праці – в умовах невизначеності бізнес обрав пріоритетом виплату заробітних плат, а не податків, що знизило соціальну напругу;

б) забезпечити релокацію – сотні підприємств використали ці кошти для переміщення потужностей у безпечні регіони. Статистичні дані свідчать, що на цю систему перейшли понад 50 тисяч суб'єктів господарювання. Хоча це призвело до прямих втрат бюджету (за оцінками Мінфіну, близько 600-900 млн грн щомісяця), непрямий ефект – збереження економічної активності та робочих місць – став фундаментом для подальшого відновлення у 2024 році [5]. Отже, лібералізацію слід розглядати не як втрату, а як інвестицію держави у виживання реального сектору.

2. Етап фіскальної консолідації: повернення до повноцінного оподаткування як імператив національної безпеки (липень 2023 року – дотепер). Другий етап трансформації податкової системи ознаменувався прийняттям Закону України № 3219-IX (законопроект № 8401), який з 1 серпня 2023 року скасував спецрежим 2% та відновив документальні перевірки. Хоча у публічному просторі цей крок часто трактується виключно як виконання структурних маяків Меморандуму з МВФ, глибокий аналіз бюджетних показників свідчить про його внутрішню, екзистенційну необхідність. Ключовим фактором стала структура фінансування Державного бюджету. В умовах, коли міжнародна макрофінансова допомога (гранти та кредити від ЄС, США) юридично не може бути спрямована на сектор безпеки та оборони, податкові надходження залишилися єдиним легітимним джерелом фінансування армії. Таким чином, повернення до довоєнної системи оподаткування слід розглядати не як тиск на бізнес, а як безальтернативний інструмент забезпечення обороноздатності. За даними Міністерства фінансів, вже у серпні-вересні 2023 року, після скасування пільг, надходження від ПДВ зросли, що дозволило частково перекрити дефіцит коштів на грошове забезпечення військовослужбовців. Фіскалізація стала ціною за суверенітет.

3. Проблематика адміністрування: автоматизація як виклик для прозорого бізнесу. Окремим викликом періоду 2023-2024 років стало функціонування системи моніторингу відповідності податкових накладних критеріям оцінки ступеня ризиків

(СМКОР). Хоча цифровізація адміністрування ПДВ покликана унеможливити так звані «скрутки» та мінімізацію податкових зобов'язань, на практиці вона створила суттєві перепони для реального сектору економіки. Основною проблемою є технічна недосконалість алгоритмів виявлення ризиковості. Автоматична система часто помилково блокує накладні підприємств із реальною товарною базою через формальні ознаки (наприклад, невідповідність кодів УКТЗЕД на вході та виході, що є природним для виробничих підприємств). Це призводить до вимивання обігових коштів бізнесу, який змушений витратити час і ресурси на адміністративне або судове оскарження блокування замість операційної діяльності. Вирішення цієї проблеми лежить не в площині зміни законодавства, а в площині тонкого налаштування програмного забезпечення та покращення сервісної функції податкової служби.

4. Підвищення ставки військового збору в умовах воєнного стану. Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4015-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» запроваджено комплекс змін до податкового законодавства, спрямованих на посилення фіскальної спроможності держави в умовах воєнного стану. Закон набрав чинності 1 грудня 2024 року, за винятком окремих положень, для яких передбачено інший порядок введення в дію. Однією з ключових новацій стало підвищення ставки військового збору з 1,5% до 5% від об'єкта оподаткування для більшості платників. Зазначена ставка застосовується до доходів фізичних осіб, зокрема заробітної плати, процентів за банківськими депозитами, доходів від надання майна в оренду, виграшів та інших оподатковуваних доходів, починаючи з 1 грудня 2024 року. Водночас для окремих категорій платників, зокрема військовослужбовців і працівників силових органів, визначених законодавством, ставка збору залишена на рівні 1,5% [9].

Суттєвих змін зазнав порядок сплати військового збору фізичними особами – підприємцями, які застосовують спрощену систему оподаткування. Для платників єдиного податку першої,

другої та четвертої груп обов'язок сплати військового збору виникає з 1 січня 2025 року. Ставка збору встановлена у розмірі 10% від мінімальної заробітної плати, визначеної станом на 1 січня податкового (звітного) року. За умови встановлення мінімальної заробітної плати у розмірі 8000 грн на початок 2025 року сума військового збору становить 800 грн на місяць.

Для платників єдиного податку третьої групи військовий збір визначено у розмірі 1% від обсягу отриманого доходу (обороту) та підлягає сплаті за результатами податкового (звітного) кварталу, починаючи з першого кварталу 2025 року.

Водночас законодавець зберіг податкові пільги щодо доходів від операцій з облігаціями внутрішньої державної позики, зокрема військовими облігаціями, які не підлягають оподаткуванню ані податком на доходи фізичних осіб, ані військовим збором. Не є об'єктом оподаткування військовим збором також соціальні виплати, пенсії, стипендії та інші доходи, що відповідно до норм податкового законодавства не включаються до бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб [7].

Встановлення військового збору для платників єдиного податку має тимчасовий характер і застосовується на період дії воєнного стану. Аналіз динаміки надходжень свідчить про суттєве зростання фіскального ефекту від запроваджених змін. У 2025 році надходження військового збору становили 163,6 млрд грн, що більш ніж утричі перевищує показник 2024 року (51,2 млрд гривень). Найбільші обсяги надходжень забезпечили: м. Київ (52,6 млрд грн), Дніпропетровська область (18,2 млрд грн), Львівська область (12,6 млрд грн) і Харківська область (10,3 млрд гривень) [4].

Зростання надходжень зумовлене як підвищенням ставки військового збору, так і розширенням кола платників та удосконаленням механізмів податкового адміністрування. Таким чином, військовий збір у сучасних умовах виступає важливим інструментом мобілізації бюджетних ресурсів і забезпечення фінансової стійкості держави в період воєнного стану.

Практичне значення. Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що трансформація податкової системи України у 2022-

2025 роках пройшла складний шлях від екстреної лібералізації до вимушеної фіскалізації. Аналіз показує, що повернення до довоєнної моделі оподаткування є об'єктивно необхідним кроком для фінансування сектору безпеки й оборони в умовах обмеженості зовнішньої бюджетної підтримки. Водночас подальша фіскальна ефективність залежить не стільки від підвищення ставок, скільки від якості адміністрування.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на поглиблений аналіз ефективності трансформації фіскальної політики України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Особливої уваги потребує оцінка впливу змін податкового законодавства на фінансову стійкість держави, розвиток підприємницького сектору та рівень бюджетних надходжень.

Важливим напрямом досліджень є також удосконалення механізмів податкового адміністрування, зокрема оптимізація функціонування цифрових систем моніторингу податкових операцій, підвищення прозорості взаємодії бізнесу та податкових органів. Окремого наукового аналізу потребує оцінка фіскального ефекту військового збору й інших інструментів мобілізації бюджетних ресурсів у період воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Біленко О. В., Савченко С. О. Трансформація механізму податкової політики в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-19>
2. Бондарук Т. Г. Фіскальна політика в умовах воєнного стану як фактор економічного розвитку територій. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.2>
3. Луніна І. О., Білоусова О. С., Фролова Н. Б. Особливості формування фіскального простору у воєнний та поствоєнний періоди. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.4.20>
4. Офіційний портал Державна податкова служба України. Надходження до бюджету у 2025 році. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/976169.html>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Видатки державного бюджету 2023. URL: <https://mof.gov.ua/uk/>
6. Погріщук Г. Б., Руденко В. В., Добіжа Н. В. та ін. *Фінансова політика в Україні* : монографія / за заг. ред. Г. Б. Погріщук, В. В. Руденко. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 405 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/53181>
7. Податковий Кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану : Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text>
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану : Закон України від 10.10.2024р. № 4015-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text>
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. №2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
11. Скорик М. О, Брухаль В. Р. Податкове стимулювання бізнесу в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 4 (116). С. 173–177. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-34>
12. Слатвінська М. О. *Фіскальна політика: теорія, методологія, практика* : монографія. Одеса : Атлант, 2018. 462 с.
13. Ходжаян А., Шейн О. Модернізація бюджетної політики в межах національної стратегії доходів до 2030 року та її роль у забезпеченні економічної безпеки. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 1. С. 326–336. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.326>
14. Чугунов І., Макогон В. Бюджетно-податкова політика в умовах невизначеності. *Scientia Fructuosa*. 2023. № 4. С. 19–31. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2023\(150\)02](https://doi.org/10.31617/1.2023(150)02)

References:

1. Bilenko, O.V., Savchenko, S.O. (2022). Transformation of the tax policy mechanism under martial law. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, no. (46). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-19> (in Ukr.).
2. Bondaruk, T.H. (2022). Fiscal policy under martial law as a factor of economic development of territories. *Efektivna ekonomika [Effective Economy]*, no. (12). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.2> (in Ukr.).
3. Lunina, I.O., Bilousova, O.S., Frolova, N.B. (2022). Peculiarities of fiscal space formation during wartime and post-war periods. *Ekonomika ta derzhava [Economy and State]*, no. (4), pp. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.4.20> (in Ukr.).
4. State Tax Service of Ukraine (2025). Budget revenues in 2025. Available at: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/976169.html> (in Ukr.).
5. Ministry of Finance of Ukraine (2023). State budget expenditures 2023. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/> (in Ukr.).
6. Pohrishchuk, H.B., Rudenko, V.V., Dobizha, N.V., et al. (2023). *Finansova polityka v Ukraini [Financial Policy in Ukraine]*. West Ukrainian National University, Ternopil. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/53181> (in Ukr.).
7. Tax Code of Ukraine, № 2755-VI (2010, December 2). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (in Ukr.).
8. On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding taxation peculiarities during martial law, Law of Ukraine № 3219-IX (2023, June 30). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> (in Ukr.).
9. On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding ensuring balanced budget revenues during martial law, Law of Ukraine № 4015-IX (2024, October 10). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text> (in Ukr.).
10. On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the application of norms during martial law, Law of Ukraine № 2120-IX (2022, March 15). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (in Ukr.).

11. Skoryk, M.O., Brukhal, V.R. (2023). Tax stimulation of business under martial law [in Ukrainian]. *Molodyi vchenyi [Young Scientist]*, no. 4(116), pp. 173–177. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-34> (in Ukr.).

12. Slatvinska, M.O. (2018). *Fiskalna polityka: teoriia, metodolohiia, praktyka [Fiscal Policy: Theory, Methodology, Practice]*. Atlant, Odesa (in Ukr.).

13. Khodzhaian, A., Shein, O. (2024). Modernization of Budget Policy within the National Revenue Strategy until 2030 and its Role in Ensuring Economic Security. *Ekonomichnyi analiz [Economic Analysis]*, no. 34(1), pp. 326–336. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.326> (in Ukr.).

14. Chugunov, I., Makohon, V. (2023). Budget and tax policy under conditions of uncertainty. *Scientia Fructuosa*, no. (4), pp. 19–31. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2023\(150\)02](https://doi.org/10.31617/1.2023(150)02) (in Ukr.).

Надійшла до редакції 27.11.2025

Прийнято до друку 01.12.2025

Публікація онлайн 22.12.2025